

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, П. пов.
Конто почт. шани. 143.322
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Головний Редактор прий-
має від 11—12 год. перед-
полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 400 зол.
Чвертьрічно 1200 „
Щорічно 3600 „
Річно 4800 „

ЗА ГРАНИЦЮ: В Америці і Канаді,
Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр.
Італії 750 зол., Швейцарії 750 зол.,
Швейцарії 3 шв. фр., Чехослова-
чії 30 ч. к., Румунії 150 лей, Бо-
гарії 750 зол., Австрії 750 зол.,
Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції 29-41.
Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Марево нового голоду в СРСР.

Львів, 9. серпня 1932.

Німецькі події, що прийняли останніми днями характер малошю не громадянської війни, заборонували до тої міри увагу світа, що він мало інтересується тим, що діється на вели-
канських просторах Сходу Європи, а саме в Со-
юзі Радянських Соціалістичних Республік. А
там діються гігантські речі. І діються вони у
зв'язку з щогорічними жнивами.

Недавно репродукували ми за харківським
„Комуністом“ інтерв'ю голови ВУЦВК-гу Ге-
ровського про щогорічні збори збіжжя на Укра-
їні. Це інтерв'ю крім базальних нібито більшови-
стичних фраз містило в собі і багато сум-
них та трагічних моментів. Побожання за успіх
у щогорічних зборах хліба пробивалося на-
гально через ціле інтерв'ю.

Чергові дні принесли на сторінках радян-
ської преси цілу низку алярмуючих вісток із
міста про цілком лихий хід жнив і хлібозаго-
товки. Лавинний план хлібозаготівлі, наприклад
на Україні, виконаний тільки на 15 проц. І це
діється після дуже важкого року, року загаль-
ного недоїдання не тільки на Україні, але й у
всьому СРСР. Вся преса бе на тривогу, закликає
до мобілізації комуністичних сил для рятунку
жнив. Чим-же вони запрожені? Перш за все
тих, що селяни у когоспних господарствах, а-
вшеючись від нового голоду, обтинають ма-
шини колоски і ховають зерно. Збори збіжжя о-
вжаються наслідком несправності машин рад-
янського виробу. При зборах пропадає час
і зерно знов-же таки через несправність машин і
через недбалість робітників. А збір, „дашний
(богатий збір хліба став для більшовиків під те-
перішню пору найважливішим питанням життя.
Від збору хліба залежить не тільки дашний
хід утримання порадку в межах велитєнської
держави. А втримати цей порядок чимраз важ-
че. Бо не тільки з хлібом але. Ще гірше з цу-
ком. Ось у більшовицькій пресі ціла низка а-
лярм у справі щогорічного збору цукрового
бузю, що заповільняється недобре, і також у
справі підготовки землі під черговий, весняний
посів буряків. У тій-же пресі ціла низка трівож-
лих вісток про невиконання планів у ділян-
ці заготовки „молокопродуктів“, як кажуть
більшовики. Те саме діється і в ділянці м'ясоза-
готовки підприємств. Словом, невесело в ціло-
му СРСР на великанській і найосновнішій під те-
перішню пору ділянці „соціалістичної політи-
ки“, а саме на харчовій ділянці. Цілим Союзом
отривають судороги голоду вже при реаліза-
ції нового врожаю.

А голод, як відомо, жартів не знає. Голод
тима свою жертву на все, щоби тільки найти
її заспокоєння. Тому не дивно, що з недої-
дання, або зі страху перед маревом нового го-
лоду, крадуть збіжжя з пів, крадуть хліб з ва-
гонів у часі транспорту, крадуть із пекарень,
м'ясопунктів, крадуть з магазинів. А далі не ди-
во і те, що більшовицька влада, щоби рятувати
наї, вводить порядок, щоби рятувати запаси хліба, ви-
дає 8. серпня п. р. невіданий і нечуваний досі
в світі декрет виключно проти злодійства та
крадіж харчових продуктів.

Цей декрет Всесоюзного Центрального Ви-
судового Комітету, оголошений в усій радян-
ській пресі, передбачає кару смерті або тюрму
наввище 10-ти літ разом із конфіскацією май-
на для кожного, хто залезе на кражу това-
рів у часі їх транспорту, без огляду на те, до
когоб тоді належав, до держави, до коопера-
ції, чи навіть до приватних осіб. Декрет зрі-
вно з цією майно колективних господарств (тоб-
то збіжжя), кооперації і їх склади з державним
майном та передбачає теж кару смерті або най-
вище 10 літ тюрми разом із конфіскацією май-
на для всіх тих, що залезли, би це майно (мо-
же збіжжя, або харчові продукти) красти. Є
в декреті і така точка, яка присвячена куржулам
та куржалькам. Куржула жде заснація до концен-
траційних таборів (тобто до Соловків) на час
від 10—15 літ за те, якщо вони будуть намовля-
ти виступати з колективної, або будуть саботу-

вати колективні господарства і ділати на їх
шкоду.

У мотивах цього несамовитого декрету
сильно підкреслено між іншим те, що в СРСР
відбуваються тепер масові крадіжки збіжжя з пів,
зі складів колективів і радгоспів (радянських
філіарків) і масові продажі збіжжя на ринках
перед державною заготовкою хліба. Такий стан
погрожує провалом щогорічної хлібозагото-
вчої кампанії і тому ВУЦВК і уряд СРСР опубліку-
вали аж такий твердий і страшний декрет. Для
нас ясно, що цей декрет не матиме сподіваних
наслідків. Бо на голод не поможуть ніякі декре-
ти, голод треба заспокоювати хлібом. А насе-
лення, видно, не вірить у те, щоби більшовиць-

Кілька листів із Англії.

(Від нашого кореспондента).

III. Чуттєві мотиви в англійській політиці. — Співчуття з Галичиною. — Наша помилка.

Зайня річ і пригадувати: ні в одній іншій
європейській країні західно-українська справа
не знайшла стільки співчуття і активного відго-
мону, що в Англії. Показалося воно при різних
нагодах: передовсім під час мирової конферен-
ції і змагань за державно-правний статут Гали-
чини в 1919—20 рр. і з нагоди суду над „паци-
фікацією“; показалося воно, дасть Бог, при
іншій своїй події у Лісній, при зусиллях до
здобуття галицької автономії тай при інших на-
годах, які інші передбачити ще неможливо. На-
ша публіка — і то не тільки краєва, варшавськи-
ми дошками відгороджена від світа, а й закор-
донна (українське „гетто“ в Женеві, Парижі і
деінде, що живе поза скобками місцевої дійсно-
сти), — наша публіка переважно помиляється
при розшукуванні мотивів цієї англійської ці-
кавости до наших справ. Ми схильні відкривати
ці „мотиви“ в різних політичних резонах — у
нафтичних чи політичних інтересах, у протира-
дянських, а то навіть прогіросійських підготів-
лях, в міркуваннях про сухолупину „дорогу до
Індії“ і в подібних їм „комбінаціях“, дуже хи-
трих і високополітичних — про око, наскрізь
фантастичні і безгрунтовні — у дійсності.
Велике буває англійське здивування (а то й про-
сто обурення) супроти цих зразків нашої висо-
ко-політичної „психології“, коли зразки ці (на-
щастя рідко!) попадаються під очі саме тих ан-
глійських горожан, котрі найбільш діяльно спо-
чувають нашим терпінням і нашим зусиллям:
ось, мовляв, які мотиви ті далекі українські про-
вінціїали нам підсуюють... Або, що гірше: ось,
мовляв, як вони нам відплачуються за нашу до-
бру волю!... А буває й таке, що знехтерливле-
ний нашими дівачками псих-політич-
ними підходами британець просто ультимативно
вам заявляє: або ми залишимо ті наші високо-
політичні небиліці, або вони, англійці, переста-
нуть нами займатися і залишать нас на ласку
божю (і варшавську) з нашими лебедіннями про
нафту й толкуваннями про Індію й Персію, з на-
шими „передніми сторожами“ західної культу-
ри, з нашими інтервенційними небиліцями, то-
що. І тоді ви мусите відпекуватися безпідстав-
них комбінацій, відхрещуватися від усього того
псевдо-політичного самодурства, що фірою сі-
на заїхало в наші голови і не дозволяє нам ба-
чити справжню дійсність — менше високопар-
ну від т.є.ї, яку український примітивіст собі ви-
думав, та зате — справжню.

Ваш кореспондент мусить признатися, що
тільки після довгого вагання він рішився кинути
на папір цих кілька прозаїчних і терпких за-
ваг — після вагання і без надії, щоб вони відра-
зу переконали українського читача. „Polsko,
lecz ciebie błyskotkami ludzą“ — домія тому
100 літ руський польський письменник, слякуючись
на землю стягнути польського самодура, якого
тодішні польські тротадрати висадили були на
„високу“, здавалось їм, кобила. Вже добрих де-
сят літ неймовірною пролітчаючою саламахою
годується український горожанин по цьому бо-
ї кордону. Це саламаха а ла — pomina sunt
odiosa — і ми в цій саламасі роасмакували

ЗБІЖЖА І ПАШУ,
дорібок Вашої пліоричної праці, забезпечуйте
від огню лише

в Т-ві Взаїмних Обезпечень
„ДНІСТЕР“
у Львові, вул. Руська ч. 20.

ка влада була в силі відвернути від нього маре-
во голоду і тому воно краде хліб.

На наслідки цього декрету не треба буде
довго ждати. Він голоду не заспокоїть, але на-
певно спричинить смерть тисяч голодних
виснажених недоїданням радянських громадян.
Питання тільки, чи й цим разом переможе таки
чекістський револювер і Соловки, чи може па-
ном положення в СРСР скоче стати голод.

Повторюйте найбільшу нісенітницю 1000 разів,
а вона правдою — не стане, а прийамні —
буде видаватися. А схочете висказати сумнів у
що „правду“, то наш брат стане дуба. Політич-
ний самообман запустив таке глибоке коріння в
нашу свідомість і так основно здеформував
наш політичний світогляд, що навіть, буває, при
особистих стрічах ви не наважуєтеся його кри-
тикувати: ви почуваєте, що лихо розрослося
понад нашу голову, що воно викривило весь
наш виднокрут та що наслідком цього вам тре-
ба би півліх місяців розмов і дискусій там, де
маєте до розпорядності всього кімька чи кіл-
канацької години, і що ви мусіли би написати ці-
лі томи книжок і цілі сотні статей там, де ви
можете собі всього дозволити (тай то!) на один-
другий неспівданий натяк у цьому чи іншому до-
писі, натяк у найкращому разі хіба толерований
— наче якийсь чудатство.)

Візьмімо конкретний випадок, „казус“ —
англійський, чи то пак англійсько-український.
Щоб зрозуміти його справжній, не уяве-
ний підклад, треба передовсім ствердити факт,
що зпоміж усіх європейських народів єдиний
нарід британський має питому англо-саксон-
ську здібність давати себе заорувувати також і
чуттєвими аргументами. Цей нарід, буцім-то ви-
ключно „практичний“ і „матеріалістичний“, по-
дений буцім-то тільки „інтересами“ „економіч-
ними“ і взагалі користюлюбними, цей нарід адатний
— як ніодін інший — кермуватися оглядами
ідеалістичними, тай допускати мотиви чисто
моральні до ефективної участі в своєму пуб-
лічному, зосібна політичному життю. Прикла-
дів такого чуттєвого наставлення англійської
політики — застерігаємося: не постійного, а
спорадичного — можна би навести десятки, з
XIX-го і з нашого століття. Та буде з нас згада-
ти лиш декілька найбільше відомих.

На погроминицькій жорстокості турецьких
пацифікаторів Вірменії ні одна нація світу не
реагувала так сильно і так активно як нація ан-
глійська — з чисто чуттєвих, гуманних моти-
вів, і то навіть проти своїх егоїстичних „інте-
ресів“, які диктували британській політиці рад-
ше підтримувати Туреччину (з огляду на Росі-
цію) ніж йти колоти колоди під ноги, П. дражни-
ти, і П. компромітувати: почування обурення
проти турецьких „пацифікаторів“ і співчуття з
жертвами брало в Англії верх над егоїстичною
заінтересованістю британської політики на
Близькому Сході. Ні в одній іншій європейській
державі ми чогось подібного не бачили.

В. П.

*) З цього уступу виходить, що погляди Шавонського
Кореспондента все таки толерують, іншими словами, па-
нують. Однак з цього самого уступу виходить недомов-
но і те, що наш Шавонський Кореспондент, не у гнів йому
накучило, не стільки чужих поглядів ні толерувати ні
шанувати. Далі стверджуємо і те, що з уяги на початку
до поглядів Шав. Коресп. і ми не наважались ніколи на-
віть у збіжжянезгодних розмовах питати йому на
те, що діля з них, на нашу скромну думку неспівні або
досадливі — За Редукцію — В. М.

З більшовицького лекка

Знад кордону повідомляють, що з причини голоду на Рад. Україні люди масово атікають до фабричних міст центральної Радянщини і на Урал, маючи надію добути там харчі. Наслідком тієї мандрівки населення залізничні переповнені переселенцями а тисячі людей облягають стації. Втікають цілі родини, лишаючи своє невеличке добро на поталу долі. В переповнених вагонах одні перед другими б'ються виняти кусник хліба, щоби їм не видерли. Часто приходиться до бійки.

По селах теж голодують. Влада забрала цьогорічне жниво. Як стверджує радянська преса, цьогорічні збори невеличкі. В Київщині зібрали ледви 14 проц., в Харківщині 36, в Одесчині 35, в Донщині 45 проц. з цілої засівної площі. Багато зашкодила сарана, особливо в Донщині та Одесчині.

Положення на Рад. Україні загострюється. Приходять до бунтів і нападів, як це було у Вінниці, де міліція станула по стороні збунтованого населення. Багато відділів міліції перенесли в глибину Радянщини, щоби на її місці спровадити більше льяльничих.

Німеччина домагається права оборони.

Міністр Райхсвері Шляйхер мав перед виступом до Кільонії на ревію військової флотії розмову з одним американським кореспондентом і засував становище німецького уряду сутроти резолюції роззбройної конференції. Він заявив, що німецький уряд стоїть на становищі рівноправності Німеччини в ділянці зброєнь і не випаде на роззбройну конференцію своїх делегатів так довго, доки німецькі домагання не будуть сповнені. Взагалі Німеччина одинока на світі держава, позбавлена оборони, між тим коли Польща користується спеціальними привілеями.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Зміна адреси і зол. Можна прислати поштовыми марками.

ФЕЛЕТОН „ДІЛО“ З ДНЯ 11. СЕРПНЯ 1932.
СТ. ЛЕВИНСЬКИЙ.

З японського дому.

КІМУРИН ПРОФЕСОР.

Сокічі не вірив, що мав це вдасться. Він іронічно підсміхався і впевняв, що краще знає Кімуру і його щоденні звички. Але чи це вперше Сокічі лавно глузував із моїх починів серед японської братії нашого дому? Його глум тільки підбадьорював мою амбіцію. Ми заложилися... Добре пам'ятаю цей момент, якби це було вчора. Ми йшли сходами угору. Кімура мешкав на п'ятому поверсі; у величезних вікнах нашого дому, щоби у зачарованому круті, падав униз Париж, прибраний у колірні слеза ночі. На краю небосводу, тоненькою, нервовою ниточкою, мигтів, утівав у безвість, підміський пейзаж. І ми заложилися: за пачку шоколаду і дві чарки „мандарина“ з цитриновим соком. Мій друг сміявся; він був певний виграної.

Але Сокічі програв заклад. Сам не знаю, як це сталося. Я мав у запасі цілий тягар аргументів: пробував їх один по одному. Сокічі сидів у кутку німнати і весь час тільки посмітався і видивляв очі на мене зі скаженою іронією. Думаю, що аргументи не переконали Кімуру, але він, просто, не захотів образити мене. Я так гартувався.

Але як-не-як було, ми бігли цього вечора у трійку на блявку Порт д'Орлеан, до Дюпона, лавної студентської каварні. На вулиці пітьма стояла непроглядна і дощ сік безмилосердно. Але чи дощ мав в обставинах студентського життя, якесьбудь значіння?

Перемоклі до сорочки ми попали до Дюпона. Коли нарешті сіли за столик, Кімура неначе повеселішав. Він розглядався цікаво довкола себе і робив дотепні замітки про присутніх. Пляшки припинисті дівчат бентежила його трохи. Але його острах замітали і ніодна не присілася до нашого столика.

Можливо, що Кімура зашмигнув би в нами

Демагогія, брутальність, руїнництво.

Волинь, у серпні 1932 р.

I.

Спостерігаємо дуже сумне явище, яке щораз ширше охоплює наше політичне життя й деякі відломи преси. Характеристичними рисами цього явища є демагогія, брутальність, безцеремонне обходження з правдою й у висліді — руїнництво.

Поминаючи етично-психологічні джерела цього явища, спинимось лише на фактах з нашого життя. Хто має можливість перечитувати всю пресу в українській мові на наших західних землях, той безумовно зауважив різкий П поділ на дві групи щодо методів, засобів і відношення до фактів. Ті самі риси характеризують і політичні угруповання, голосом яких є ця преса.

Ось селярбівсько-радянськільські часописи. Демагогія, брутальний тон і безцеремонне перекручування фактів. Мета — дискредитувати своїх противників і підважувати їхню роботу, хочби як вона була корисна для народу. І все це в крикливій формі: ундо-петлюро-радикал-фашистичні лелви що не пють кривавицю мас і думають лише про те, щоби спричинити їм як найбільше шкоди. Той самий тон і ті самі методи засвоїла собі й волинська „Укр. Нива“. Річевим доказом цього є цитати, подані в статті „Східня психіка“ („Діло“, ч. 164) і ціла низка статей, спрямованих проти „Просвіти“, просвітнянської праці й кооперації. Ті самі методи й тон засвоїло собі і „Укр. Голос“, орган т. зв. укр. „націоналістів“, що так само „вільно“ обходиться з правдою фактів.

Для прикладу візьмим допис п. П.—ко в ч. 26 „Укр. Голосу“ п. н. „Волинь не остане позаду“. Не маємо наміру сперечатися з автором, хто правильніше оцінює події на Волині. Ходить про згадані методи й, очевидно, мету застосування їх. П.—ко починає свій допис так:

„Діло“ з 7. VI. 1932 р. принесло статтю Senex-a п. н. „Іспит мас“. Рабсько-вузьке розуміння сучасної української дійсності, а зокрема дійсності на Волині, пробивається з цієї статті аж надто виразно. Автор не розуміє волинської дійсності, а тому радіє (?), що

польська влада дала українським масам політиків (ВУО), Просвіту („Рідна Хата“) і т. д.

Хіба це невміння читати публіцистичні статті, а не свідоме впливання в чужі слова почуття „радості“ з певною метою „підрізати“ його? А далі є в дописі ще більше „підрізування“:

„Ундо-радикали до цього не злізби (арозуміти стремління мас). Не злізби, бо вони лише Senex-и — старці, бо вони виховані в рабському дусі (!)... „радикальні“ радикали — національно-свідоме УНДО — це ніщо... Воно (УНДО) є ним масам просто огидне... Цього ні УНДО, ні радикали, ні інші певники не дали“ (УНДО й радикали теж певники) й т. д.

Вважаємо, що „націоналіст“ п. П.—ко має право не погоджуватися з нашим поглядом і бути переконаним, що лише він добре розуміє волинську дійсність, а навіть що є найбільшим політиком у світі. Але методи, мета? Але вивання оцього: „рабсько-вузьке розуміння“, виховані в рабському дусі, змішування з певняками? Але натяки: „Саморекеляма чи оферта? Але перекручування слів автора й дійсності? Метою „змасати“, „підрізати“, відштовхнути гось? Не в тому річ, що написав П.—ко й який його погляд, а власне в цій демагогії, брутальності й викривлюванні правди життя — в методах і меті.

Є ще одна сумна сторона цього явища: зніврі мас, коли ці маси завважують оці методи і цілі. І ознаки цієї зніврі на Волині ми вже маємо й якраз серед тих, що перечитують різні часописи й усвідомлюють собі їхні методи й зовсім скриті цілі. Щоби наочно показати джерела можливої зніврі сільського читача, в руки якого попаде кілька ріжних часописів, наведу один приклад. Але, щоб не турбувати нікого з знайомих волиняків, візьму для прикладу і своєї особистої практики. Ось уступи з селярбівської преси: „Сила“ (ч. 10 з дня 20. III. п. р.) про загальні збори Луцької Повітової „Просвіти“ писала:

„На голову запропоновано трьох кандидатів: ундо-радикали — відомого нагішника на робітничо-селянський табір Володимир Островського. Так спільними силами ундо-

довго; може від Дюпона перейшли би ми куди на Монпарнас, у сам центр нічного життя, якби не Сокічі. Це він помішав мої карти і зіпсував усю гру. Звичайно, одна тільки злість і злоба, по причині програного закладу, пошкитували йому цих кілька слів сказаних у тоні делікатного докору.

— А що сказав би твій професор, якби знав, що ти у шиячку сидиш?

Вражіння було приголомшуюче, Кімура затремтів, поблід і втратив гумор. Він замовк і став розсіяним і неприязним, як завжди. За хвилинку він уже розпрощався. Ми й не задержували його, це не допомогло ні трохи. Ніби пляний ішов наш японець поміж столиками. Проїшов біля буфету. Вже у дверях задержала його чорна Каміля, молода й гарна дівчина. Кімура тільки ввічливо всміхнувся, попрощався вибачення, делікатно відірвав руку, що держала його вже за рамя. Ось іде він уже крізь потопаючу у воді площу, пробивається між лискучі бляхи авт і трамваїв, пропадає нам з очей у людській юрбі і пітьмі ночі.

— Чудак, ваш новий приятель, — казала Каміля, коли присідалася до нашого столика.

Сокічі був дуже обентежений, я навіть не посмів докоряти йому. Якби не дівчина чорявка і програвий Сокічів „мандарин“, ми повернули б певне сразу домі, до того роздратовала нас Кімурина втеча. Шоколаду дістала в дарунку Каміля. І в П цього вечора весь „Дюпон“ і брав на язика чудака Кімуру.

II.

Я простягнув руку до мого друга ліниим жестом нудьгуючої людини. У проміннях сонця, що заглядало крізь великі шибби нашого дому, було стільки радощів і багатонадійних обіцянок, що я хотів запропонувати Сокічів безадільний прохід крізь бульвар, або супокійні алеї „Вагатель“. Чи ми не були молоді оба? Чи світ не належає до нас?

Але Сокічі блідня був і близький омліня. — Що вам? — голос застрів мені у горлі.

Японець підвів мені під очі малого папірця. Телеграма...

— Що сталося?

Я примусив мого друга сісти на крило і розгорнув телеграму. Вона адресована була до Кімури і сповіщала про смерть його професора.

Коли умре близька нам людина, батько або мати, коли від'їде назавжди до країни тіла жива людина, яку ми знали й любили, жалобно впривається наше серце. Але Кімури професор був чейже духом, волею, що кермувала вчинками, думкою, що освічувала стежки життя, адією, що давала йому цілі. Що діється з людиною, коли помре сам володар-дух?

Сокічі, заки почав їти сходами угору, там на 5-ий поверх до Кімури, повертався кілька разів, вагався, простягав руки до нас, очі його здавалися благали помічі. Але чи не був він найближчим другом Кімури і чи ця дружня послуга не була його обов'язком?

Кількох нас залишилось на долині у мого і слухало гомону його кроків. Було, арешто, так тихо наче в церкві у час богослуження. Тільки цей понурий гомін кроків... На кожному поверсі він втихав на мить і ми чули тоді удар серця нашого друга, ми разом з ним проходили тортури вагання і болю. Ще з п'ятого поверта ввижалися нам протягнені руки Сокічів; його очі, що благали порятунку і помічі. Але життя не знає милосердя. Коли все затихло, ми знали, що там угорі, в покоїку Кімури, діється велика трагедія, якої значіння і меж ми не могли ще обгнути. Чи не було це щось у роді візиссії? На всякі рани бувають ліки; душевні рани лікують час, але тут, на наших очах, повставала рана на душі нашого дорогого друга, а ми не знали, якої вона породи і яким віллям, шептанням і закляттями лікувати її. Було так, якби у всіх нас заснуло щось у глибині нашої істоти, що не могло вдруге вже ніколи пробудитися. Ми в одну мить стали всі, наче дуже старі, відкляті. Був момент, коли ми всі хулили Богові, життя і налії.

(Покінчення буде)

(Докінчення буде.)

3 природи й техніки.

Радянський чай.

Національним напоєм москалів став нині чай замість передреволюційної „водки“. Перед революцією привозили чай виключно з Китаю. Те саме діється і тепер, але радянське правительство наказало заклати чайні плантації і в себе дома. До цього надається найліпше та частина Радянського Союзу, що положена на південь від Кавказу. До нині перемінили на чайні плантації 18 тисяч гектарів землі, до 1935 року поверхня цих плантацій має збільшитися до 100 тисяч гектарів. Таким чином радянський уряд сподіється за 20 до 30 літ покрити радянське запотребування чаю, що представляється нині цифрою 30 тисяч тон річно, з власних плантацій.

Зв'язок між відлетом птахів і світлом місяця.

Д-р Й. Н. Дерр з центрального метеорологічного заведення у Відні публікує в записках віденської академії наук цікаві висліди довготривалих обсервацій прилету і відлету птахів, обсервацій, переведених в Азстрію, Угорщину, Швейцарію, Франції, північній Німеччині, Естонії і північній Швеції. На основі цих обсервацій слід припускати, що між часом осіннього відлету птахів, що відлітають нічю, а також між часом прилету тих самих птахів на весну і фазами місяця існує тісний зв'язок, що його можна сформулювати в закон: відлет і прилет відбувається у таких птахів тоді, коли місяць світить найсильніше. Згідно з пересуванням фаз місяця в слідуючих після себе роках (повня в кожнім слідуючій році випадає 11 днів вчасніше від попереднього року) відлет і прилет перелетних птахів випадає в різних роках різно.

На разі треба зажадати на думку фахівців тому, що сам Дерр є метеорологом.

Найбільший „земноводний“ літак світа.

На днях передали в Америці до публічного вжитку найбільший „земноводний“ літак світа. Назвали його „земноводним“ тому, що він може відлітати (стартувати) однаково добре зі суші і з води, а так само причалювати на сушу і на воду.

3 мистецької прогульки „Думки“.

Виступ станіславського муж. хору „Думка“.

Станіславський мужеський хор „Думка“ організував з початком серпня ц. р. малу артистичну прогульку по літніських на полудне від Станіслава. Дня 6/VIII виступив хор з концертом у Делятині, до спілки із перебуваючим там під цю пору на літніську оперним артистом М. Голінським. Опинившись випадково на цій концертній як гість, позволю собі декілька заміток поспіяти виступові молодого хору.

Хор виступив у складі 16-ки під своїм диригентом, із доролі обемністю, але трішки пестрою програмою, в якій, побіч річей добрих і вагних, подибувалися декуди і змістово слабші, як „Наш батько Реліх“, або деякі апокрифічного походження псевдо-народні жанри. Голосовий склад хору добрий, в басях навіть дуже добрий, у тенорах трохи слабший. Інтонція доволі чиста, виказує музикальність хору, слідно також уже деяку працю над „зіспіванням“ та над заокругленням емісії голосів, хоча у малім складі 16-ки це вдається нелегко.

Щодо виконання співаних творів, то видно перш усього змагання диригента до динамічного викінчення, особливо ж на довгих лініях кінців фраз, до доброї дикції і суцільності фразування. Темпо співаних творів із його ухилами було трактоване декуди трохи надто свобідно: а саме у разі excellence маршові пісні „Гей, там на горі“ різні свободи ритмічні йшли часто за далеко, — до того ще й загальне темпо було надто розтягле та здержливе. Свободи ті треба тут рішуче звести ad minimum, навіть там, де вони випадково зазначені в партитурі. Натомість не можна мати нічого проти дуже вдало підхопленого ефекту подвоєння (авгментації) темпа при кінці дрібушкової пісні „Ліщина“. Взагалі трактування творів у виконанні було серйозне, вдумливе, вільне від яких-то переборщених манер. Що трудна „Гондолера“ Шуберта (співана у нас ще перед війною „Бандуристом“ — із неможливим текстом, який треба конче спростити!) випала трохи слабше у 16-ці „Думки“ — це річ оправдана; особливо ж бракувало ефектів гармонічних у кінці твору, які містять фортепіановий супровід, чомусь опущений.

З усім тим „Думка“ робить враження, що

Конструктором цього типу літаків слід ужити московського інженера Сікорського, що перебував у 1918 р. в Злучених Державах Півн. Америки і від того часу працював при будові таких літаків. Скорочув він достарчав їх приватним особам і то переважно з одним або двома моторами. Колиж американські товариства для повітряної комунікації переконалися в доброті літаків цього типу, зачали уживати їх на своїх лініях. Однак внаслідок збільшеної фреквенції пилькування перші, малі „земноводні“ літаки Сікорського виявилися невистарчаючими. Тому „Панамериканські повітряні лінії“ замовили у Сікорського великий „земноводний“ літак на 60 пасажирів. В осени 1931 року та великий літак на 60 пасажирів. В осени 1931 року та великий літак на 60 пасажирів. В осени 1931 року та великий літак на 60 пасажирів.

Новий літак порушують 4 холодажені повітряні мотори, уложені в зв'язку, кожний потужності (спроможности) 575 коней. Максимальна швидкість (спроможности) літака є 220 кілометрів на годину, поздорожня швидкість 185 кілометрів на годину. Якщо літак має причалити на воду, відповідні прилади піднісуть колеса літака до гори.

Сам літак улашований люксово. Має спеціальні салони для курення і люксові спальні кабіни, ліжувачу зимну і теплу воду, зимний і теплий буфет та електричні печі до опалювання.

Штучний шовк з нафти?

З Америки надходять відомості, що з останків при фабрикації нафти удалося виробити штучну пряжу. За цими відомостями ця штучна пряжа є білої краски, дається вигідно красити і нагадує штучний шовк. Якщо ці відомості будуть підтверджені, виріб штучного шовку з останків нафти буде мати велике економічне значіння тому, що наливника ропи буде тепер вжити до виробу штучного шовку. Новий матеріал має, здається між своїми складниками азот, тим самим він ближчий природному шовкові, ніж усі дотепершні штучні шовки, що не мають в собі азоту.

А. Лей.

находиться на правильнім, певнім шляху до плекання культурного мужеського хорового мистецтва, якого у нас чомусь до війни ще й досі так мало. Вважаю своїм обов'язком зазначити, що побіч ідейної праці молодого хору і диригента — головну заслугу у цій ділі треба віддати фанатичному організаторові хорового життя Станіславівщини, яким став після свого повороту з Праги д-р Кутинський.

Другу половину концерту викопив совоспів оперевого артиста п. М. Голінського, який знаменито диспонувався, блискот голосом у малій салі Делятина просто імпозантно в оперних аріях та численних українських сольоспівках, між якими ми почули дещо нове в його репертуарі, як пр. (дуже мягко і лірично відспівано) „Вечірню пісню“ Стеценка, як і деякі нові, невідомі мені народні пісні.

Д-р Ст. Людкевич.

Відгомін справи Крігера.

СТОКГОЛЬМ. ПАТ. Від часу катастрофи сірнікового концерну та викриття обманств, яких допускався Івар Крігер, шведська публічна опінія не перестає домагатись аликвідування всіх справ, зв'язаних з упадком Крігера та устаткування відповідальності осіб, що безпосередньо або посередньо вмішані в аферу „сірнікового короля“. Між іншими усунено від влади прем'єра Екмана, бо показалося, що він удержував фінансові взаємини з Крігером і брав від нього гроші. На свою оборону Екман оголосив звинувачення, в якому стверджує, що взяв від Крігера суму 50.000 корон, призначену для народної партії.

ПРОТИ ПОЛІТИЧНОГО ТЕРОРУ В НІМЕЧЧИНІ

БЕРЛІН, 9. 8. ПАТ. Як повідомляє преса, що сьогодні будуть оголошені надзвичайні розпорядки проти політичного терору. Рівночасно з розпорядком, що встановлює спеціальні суди, буде оголошений декрет президента республіки, що встановлює дуже гострі репресії аж до кари смерті виключно проти виконання терористичних актів на політичному підкладі. Політичні кола передбачують оголошення антимогового стану в поодиноких крayah Німеччини.

ТЕРОРИСТИЧНІ АКТИ НА ШЛЕСЬКУ.

БЕРЛІН, 9. 8. ПАТ. На німецькому Шлеську виконано нові терористичні акти. На бюро гітлерівської партії у Вальбріху стріляли зі самоходу. У Дітмерсбаху стріляли на дім, де мешкає один з гітлерівських провідників.

ЗІЗД ШТАЛЬГЕЛЬМУ В БЕРЛІНІ.

В націоналістичній пресі появилася відомість організації Штальгельму, що заповідає річний зізд Штальгельму на день 3. і 4. вересня п. р. в Берліні.

23. липня: „Дейлі Воркер“ — „Совіти сподіються добрих жнив. — Чому Україна не повинна свого засівного пляну. — Промова Молотова“. „Сатурдей Ревю“ — „Голод ослободитель“ (редакційна стаття про положення на Україні, „Колись найбагатший шпихлір, тепер перед маревом голоду“). „Акрінгтон Обсервер“ — „Дезертири“ (лист до редактора про обставини на Україні).

24. липня: „Обсервер“ — „Комуністичними очима на хліборобство. — Невдача колективних хазяйств“.

29. липня: „Таймс“ — „Труднощі з совітськими жнивими. — Селяни грабують поля“.

30. липня: „Таймс“ — „Клопіт Совітів із жнивими. — Кампанія проти крадіг збіжжя“.

31. липня: „Сандей Таймс“ — „Побоювання за „червоні“ жнива. — Москва звертається до селян“.

16. червня: „Таймс“ — „Палата Льюрдів. — В обороні меншостей“. „Дейлі Геральд“ — „Пересторога уряду перед європейською небезпечкою. — Льюрд Ноел-Бакстон виявляє знушення у в'язницях“.

21. червня: „Манчестер Гардіан“ — „Поза Льюзанною. — Меншостеві питання“.

30. червня: „Манчестер Гардіан“ — „Національні меншости. — Конгрес у Відні“.

1. липня: „Дейлі Воркер“ — „Буржуазні націоналісти залишають боротьбу проти Польщі. — Українські проводирі лучаться в один фронт з Пласудським, щоб воювати Совіти. — Терор проти селянства“.

2. липня: „Манчестер Гардіан“ — „Церква і націоналісти. — Заклик льюрда Дікінсона“ (Конгрес меншостей у Відні).

4. липня: „Манчестер Гардіан“ — „Український єпископ у Манчестер“. „Таймс“ — „Селянські розрухи в Галичині. — Селяни обдурені комуністами“.

6. липня: „Манчестер Гардіан“ — „Сцени підчас конгресу меншостей. — Предсідник закорів“.

9. липня: „Манчестер Сіті Нюс“ — „Український єпископ“ (новинка про відвідини Преосв. Чарнецького в Манчестер).

(Укрбюро Лондон).

3 еміграційних справ.

ЗМІНА ВІЗОВИХ ОПЛАТ ДО АРГЕНТИНИ.

Аргентинський консулат у Варшаві змінив візові оплати. Тепер кожна особа понад 15 років, без огляду на те, чи має окремий паспорт, чи спільний з другою особою (чоловік та жінка), оплачує 305.60 зол. (35 доларів). Кожна особа до 15 років оплачує 43.70 зол. (5 доларів). Передшє діти, уміщені на спільному паспорті з родичами, не платили ніякої візи, лише тоді, коли мали окремий паспорт, платили 5 дол. Також, оскільки дві дорослі особи були уміщені на одному паспорті, одна з них оплачувала 35 дол., а друга вже лише 30 дол.

ЗАКРИТТЯ ПОРТУ САНТОС В БРАЗИЛІЇ.

З огляду на заворушення у Бразилії порт Сантос закрили і туди ніякі кораблі не причалюють. Тому треба з корабля висідати в Ріо де Жанейро, а візати іхати залізницею на місце призначення. Залізниця з Ріо де Жанейро до Сантос коштує 80 золотих від дорослої особи.

ДО ТИХ, ЩО МАЮТЬ АРГЕНТИНОСЬКІ АФІДАВІТИ.

Часто буває, що в афідавітах, надсланих в Аргентину до емігрантів, є застереження, які анімають пред'явлення в аргентинським консулаті деяких окремих документів. Емігранти, які не розуміють еспанського тексту візвання, прибувають до консулату без вимаганих документів, у висліді чого їх відіад в спивенні. Тому власникам афідавітів поручаємо звертатися за порадою до Еміграційного Дому (Львів, Вишневецьких 4).

ПЕРЕСТОРОГА ДЛЯ ЕМІГРАНТІВ.

Остерігаємо емігрантів перед злодіями, що вештаються в поїздах, трамваях, автобусах, в городах та на вулицях, у підступний спосіб наближаються до емігрантів та видурюють від них гроші. Найчастіше вживають вони таких способів: 1. На „секретаря“, „консула“ або „лікаря“. Злодій, улаючи приязні наміри, приступав до емігранта та обіцяє йому поладнати формальности. Веде його до брами або входової каліти, де вже жде його спільник, що представляється як консул, секретар або лікар. Забирає емігрантські документи і гроші, які після переписування видає до концерти та піддає емігрантові. Опісля оба спільники шезають, а емігрантові кажуть заждати на себе. Очевидно, вже більше не вертаються, а емігрант перекоується, що в концерті замість грошей є вірляки з галет. 2. На найлене. Емігрант бачить на дорозі покинутий портфель, мошонку або дрібну моне-

Одно непорозуміння і вияснення.

У вчорашньому звіті зі свята на Миківці зайшла наслідком редакційного недогазку прикра помилка, що повстала через непорозуміння. У звіті написано: «Зате впадало, на превеликий жаль, посвячення пропам'ятної таблиці з іменами всіх подягачів — виключно із вини арт. С. Литвиненки» і т. д. — Тимчасом справа представляється так, що арт. С. Литвиненко віддав таблицю до відливару ще дня 25 червня, але відливар, хоч і робив кілька відливів, то всеж не зумів зробити на час такого відливу, який би можна було прийняти і наслідком того спричинив жалюгідний факт, що на свято пропам'ятна таблиця не була готова.

КРОВАВІ ДНІ В НІМЕЧЧИНІ.

Найзвичайні розпорядки проти терору.

ЗАБОРОНА ІМПОРТУ БІЛЬШОВИНИЇСЬКОГО

ЗАБОРОНА ІМПОРТУ БІЛЬШОВИЦЬКОГО
ЗБІЖА ДО В. БРИТАНІЇ.

БУРВІЙ НАД ФІНЛЯНДІЄЮ.

ШЕВАЛІЕ ТА ЗУБКОВ У ВАРШАВІ.

— Хто може емігрувати до Аргентини. Еміграційний синдикат інформує, що до Аргентини можуть виїздити рільники, рільнічі родини

Київ першої неділі посту „разом з Радієм і нашими алодіями й розбійниками“, він (Мартос) записує: „Разів був розбійник, а Мазепа — освіченіший чоловік, кращіший чоловік, зруч-

на осадництво і родини на колонію Misiones,

...кі можуть виказатися кріткою 150 доларів після
оплати коштів дороги. Крім того можуть ан-
дзидити робітники жиди. Всякі інформації дають
безплатно відділи Еміграційного Синдикату.

— Зять убив тещу, Вівторок 2, ц. м. в селі Вар-

...прини пов... герцога Уола Станислав Герчак
вою тещу Катерину Ящишин, ударивши П
пучком в голову і одним сильним ударом роз-
ив їй череп. Сталося це в часі суперечки в ха-

і тежі в присутності чотиролітньої дочки у-
в'язника. Милими руками Савицького Батюха взяв

...взяв дочку за руку і поспішив до сусідки, де його незабаром арештувала поліція. Причиною суперечки,

посередньою причиною убивства був спір за

— Загадочне душогубство. В торфовиську біля Ходзежи воев. Познань найшли перед діль-

омі днями людський кістяк. Слідство викри-

— Жертви шулерів. В Сопотах застрілявся

мевникар із Бидгощі Еріх Левенталь, програвав все своє майно в місцевому казино. З тої са-

— Масакара в радянському селі. Радянське се-

було недавно тереном криваної розприви між

...діаграм чекістів і селянами. Причиною були

З лоткарні Вид. Спілки „Діло“, Львів. Ринок 10.